

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

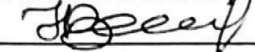
Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

Кафедра мовної підготовки та соціальних комунікацій

Затверджено

Вченою радою факультету соціально-
гуманітарних технологій та менеджменту
протокол від «15» 02 2022 № 4

Голова вченої ради Факультету

 Н.І. Зикун

**Методичні рекомендації
до організації самостійної та індивідуально-
консультаційної роботи**

з навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної) форми навчання
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»
статус дисципліни: обов'язкова

Методичні рекомендації складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації», затвердженої Науково-методичною радою Університету від 20.01.2022, протокол №2

Укладач:

Волкова Л. В., викладач кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Рецензенти:

О.В. Дячук, доцент, к.філол.н., доцент кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Л.В. Чайка, доктор філологічних наук, доцент професор кафедри правничої лінгвістики

Розглянуто і схвалено кафедрою мовної підготовки та соціальних комунікацій протокол від «18» 012022 № 5

Завідувач кафедри

Т.С. Гиріна, д.н.з соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Пояснювальна записка.....	5
3. Тематичний план.....	6
4. Перелік тем для самостійного опрацювання курсу	9
5. Перелік питань для самоконтролю.....	16
6. Перелік питань до контрольних заходів.....	20
7. Порядок оцінювання знань.....	21
8. Порядок проведення індивідуально-консультаційної роботи.....	22
9. Рекомендована література	23

1. ВСТУП

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)», розрахована на 52 години.

Самостійна робота є важливою складовою частиною і основою підготовки майбутнього фахівця, оскільки мета самонавчання - опанувати засвоєння навчальної дії з наступним її опрацюванням на практичних заняттях. Реалізація такої мети на практиці сприяє розв'язанню завдань інтеграції - повному злиттю навчання і виховання, здійсненню принципу розвиваючого навчання, формуванню особистості майбутнього фахівця. Мета самостійної роботи здобувача вищої освіти сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодій людині, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Завдання для самостійної роботи мають здебільшого проблемно- пошуковий характер, що дозволяє створити стійку пізнавальну мотивацію та сприяє розвитку інтелектуальних здібностей студента: уміння аналізувати, класифікувати, узагальнювати, порівнювати, творити тощо.

Метою проведення самостійних робіт є вдосконалення практичних вмінь та навичок, одержаних на практичних заняттях, а також формування вміння самостійно опановувати певні етапи засвоєння навчальної дії з наступним її опрацюванням на практичних заняттях. При виконанні самостійних завдань доцільно використовувати методичну рекомендовану літературу. Кожна самостійна робота є складовою частиною модульного поточного контролю. Контроль кожної самостійної роботи проводиться в формі усного опитування та письмового контролю. Тематика та рівень складності самостійної роботи відповідають навчальній програмі курсу «Основи теорії мовної комунікації». При оцінюванні знань ураховується загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Ефективна організація самостійної роботи студента робить її логічним продовженням діяльності студентів в аудиторії, сприяє розширенню знань студентів, подальшому розвитку їхньої іншомовної комунікативної компетенції, яка включає мовну, мовленнєву і соціокультурну; допомагає формувати у студентів навчальну (стратегічну) компетенцію, що є дуже важливим, оскільки передбачає здатність і готовність до свідомого самостійного керування власною навчальною діяльністю від моменту постановки цілі до самоконтролю і самооцінки результату її досягнення.

Певний рівень самостійності особистості визначається за чотирма основними показниками: здатності до поступового планування, моделювання, програмування та оцінювання власної навчальної діяльності. Самостійна робота студента включає:

- підготовку до практичних аудиторних занять;
- самостійне вивчення додаткових питань курсу;
- підготовку до контрольних робіт усіх видів; □ роботу в бібліотеках, читальних залах;
- самостійну роботу в комп'ютерних класах.

Навчальний матеріал модулю, передбачений для індивідуальних завдань та самостійного опрацювання студентами, виноситься на поточний контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час аудиторних практичних занять.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Основи теорії мовної комунікації» – це дисципліна, складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня (денної та заочної форми навчання) галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія», яка є складовою дисциплін філологічного циклу нормативного блоку. Його вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Курс „Основи теорії мовної комунікації” належить до числа дисциплін, що мають важливе теоретичне і практичне значення, оскільки вміння спілкуватися полягає не лише у правильному формулюванні висловлювання відповідно до граматичних, лексичних, стилістичних та інших вимог, а й у знанні того, в яких реальних контекстах можливі ті чи інші висловлювання. Найважчий досі структурно- семантичний підхід до вивчення мовних явищ не міг пояснити їхнє функціонально-семантичне призначення.

Метою самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» є вивчення феномена мовного спілкування, формування вмінь і навичок правильно розуміти й аналізувати явища мовного спілкування, використовувати набуті знання у вивченні іноземних мов, перекладі та філологічних дослідженнях. Крім того, вивчення дисципліни сприяє розвитку інтелекту, ерудиції та формуванню професійних компетенцій студентів за спеціальністю.

Завданнями самостійної роботи з дисципліни є:

- ознайомити студентів із сучасним понятійним апаратом, термінологією, сучасними методами;
- визначити основні положення теорії мовної комунікації;
- окреслити структуру і складники мовної комунікації;
- орієнтувати у проблемі виявлення комунікативних процесів та їх складових;
- засвоїти теоретичні знання і практичні уміння із найважливіших тем теорії мовної комунікації; - визначати типи і види спілкування;
- визначати структуру і складники комунікації;
- здійснювати аналіз комунікативних актів;
- давати власну оцінку комунікативним явищам і процесам;
- збагатити студентів науковою термінологією з курсу;
- сприяти формуванню у молодих науковців професійної, гуманістичної та суспільно-культурної етики.

Самостійна робота передбачає опрацювання списку рекомендованої літератури, написання рефератів та інформаційних повідомлень, підготовка презентацій, відповіді на теоретичні питання. Виконання самостійних завдань є обов'язковою умовою допуску до підсумкової контрольної роботи.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

ЗМ 1. Історія перекладу та загальнотеоретичні поняття сучасного перекладознавства.

Тема 1. «Основи теорії мовної комунікації» як наука.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати структуру дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» та її зв'язок з іншими науками.
2. Звернути увагу на поняття «культурний поворот» у перекладознавстві.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 2. Нормативні аспекти лінгвістичного перекладознавства

Т

аметоди перекладацьких досліджень.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Поріняти напрямки, на які розпадається, вивчення перекладацької діяльності.
2. Навести приклади та скласти порівняльну таблицю.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 3. З історії перекладу та перекладацької думки.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати, яким чином змінювалися вимоги до перекладу в різні історичні епохи.
2. Які переклади вважалися еталонними за доби класицизму і романтизму. Чому?
3. Проаналізувати, яку роль відіграв український художній переклад в історії української культури та для розвитку української літературної мови.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 4. Вивчення процесу

перекладу

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати (на конкретних прикладах) функції перекладу: комунікативну, когнітивну, креативну.
2. Розкрийте поняття "відповідності" перекладу.
3. Охарактеризуйте загальну класифікацію перекладацьких відповідностей за ступенем регулярності їх використання при перекладі.
4. Охарактеризуйте типи перекладацьких прийомів. Скільки їх?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

6

Тема 5. Практичні основи перекладу.

План самостійної роботи здобувачів вищої

1. Проаналізувати основні способи перекладу реалій.
2. Назвіть типи текстових одиниць (слів), з яких складається текст-оригінал, охарактеризуйте їх. 3. Поясніть, які види перекладу вибираються залежно від комунікативного завдання?
4. Охарактеризуйте поняття "переклад".

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

ЗМ 2. Перекладність. Літературна компаративістика та контрактивна семантика в перекладознавстві.

Тема 6. Перекладацьке зіставлення мов

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати способи передачі чужомовних імен та прізвищ.
2. Визначте результат порівняльного аналізу текстів оригіналу і перекладу.
3. Розкрийте поняття "безеквівалентна лексика".
4. Які розділи включає порівняльний перекладацький опис мови оригіналу?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 7. Перекладність – основоположний принцип у професійному світогляді перекладача .

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати різні бачення вчених щодо перекладацької інтуїції.
2. Розкрийте сутність поняття "перекладність".
3. Від яких факторів залежить перекладність тексту? Назвіть такі фактори.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові[1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 8. Літературознавча компаративістика та перекладознавство.

- План самостійної роботи здобувачів вищої освіти**
1. Які чинники зумовлюють специфіку діяльності перекладознавців і літературних компаративістів?
 2. Яких правил слід дотримуватися при виборі способу перекладу?
 3. Яку роль відіграє мовна компетенція для перекладача?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові[1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 9. Контрастивна семантика в контексті перекладознавчих досліджень.

Перелік питань до самоконтролю студентів

1. Визначте мету перекладознавчого напрямку контрастивної лінгвістики.
2. Охарактеризуйте особливості семантичних сполук в контрастивній лінгвістиці.
3. Охарактеризуйте лексичноцентричну та текстоцентричну семантику.
4. Визначте позитивну роль контрастивного дослідження семантики співвідносних різномовних одиниць у тексті оригіналу і перекладу.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові[1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

Тема 10. Лексичні трансформації та формально-логічні категорії. Граматичні трансформації та переклад синтаксичних конструкцій.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Залежність перекладу компаративної конструкції від жанру перекладного матеріалу.
2. Переклад абсолютних конструкцій.
3. Експресивна функція абсолютних конструкцій.
4. Перекладацька компенсація та її види.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні [1, 2, 3, 4];

Додаткові[1, 2, 3, 4, 5, 6]

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [1, 2, 3, 4, 5]

Міжнародні видання: [1, 2, 3, 4]

5. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ КУРСУ

Тема 1. Особливості міжкультурної комунікації. Бар'єри міжкультурної комунікації.

1. Поняття культури. Типи культур.
2. Поняття про міжкультурну комунікацію. Аспекти міжкультурної комунікації.
3. Перешкоди і бар'єри міжкультурної комунікації.

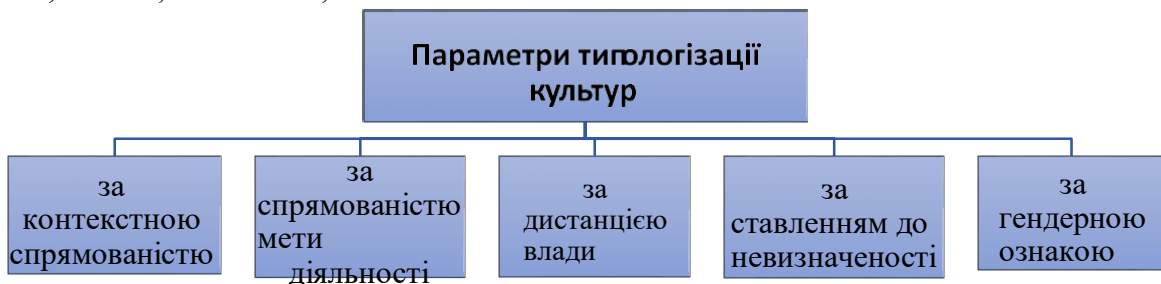
Ключові поняття: культура, ширококонтекстні культури, вузькоконтекстні культури, фемінна культура

1.

Поняття культури. Типи культур.

Упродовж останніх десятиліть культурологи, психологи, антропологи, соціологи намагаються визначити базисні чинники, на яких основана типологія культур у сенсі міжнаціональної та міжетнічної взаємодії. Їх називають вимірами або параметрами культури. *Культура* (лат. culture - догляд, освіта) :

- 1) сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людською спільнотою, які характеризують певний рівень розвитку суспільства;
- 2) інтерпретаційна модель світу людини, соціалізованої в певних умовах;
- 3) цілісний історичний феномен, локальна цивілізація, яка виникла на ґрунті територіальної, етнічної, мовної, політичної, економічної та психологічної спільноти

КОНТЕКСТНІ ВІДМІННОСТІ МІЖ КУЛЬТУРАМИ

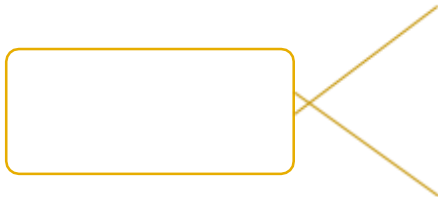
Ширококонтекстна культура (Схід) - тип культури, в якій інформація, що передається під час комунікації, експлікується лише з урахуванням найширшого культурологічного і найближчого ситуативного контексту	Вузькоконтекстна культура (Захід) - тип національної культури, в якій інформацію під час комунікації передають у максимальній вербалізованій експліцитній формі
Невиражена манера мовлення, уникнення прямих формулювань думок	Пряма і виразна манера мовлення, прагнення до чітких формулювань думок
Значна увага до невербальної комунікації, надання особливої ролі паузам, мовчанню	Другорядна роль невербальної комунікації, ігнорування пауз і мовчання
Прагнення більше слухати, ніж говорити	Прагнення більше говорити, ніж слухати
Уникнення конфліктів, відкритих дискусій та висловлення протилежних позицій	Конфлікти можливі, а інколи й необхідні, як і відкрите висловлення протилежних позицій, що є шляхом до істини

Україна належить до третього, "проміжного". типу культур, де однаково важливі більш-менш чіткі мовні засоби спілкування і знання широкого національно-культурного контексту, а також певних невербальних деталей комунікації, якими користуються українці як нація, що загалом не приховує своїх емоцій.

<p>Індивідуалістська культура - тип культури, оснований на світоглядній позиції переважання індивідуальних інтересів, свобод і незалежності, першочергового значення особистості у досягненні поставленої мети (США, Німеччина, Австрія, Велика Британія, Канада, Нідерланди та ін.)</p>	<p>Колективістська культура - тип культури, оснований на світоглядній позиції переважання інтересів колективу, громади, суспільства над індивідуально-особистісними інтересами окремих людей (країни з тоталітарним режимом, більшість країн Сходу та Азії)</p>
---	--

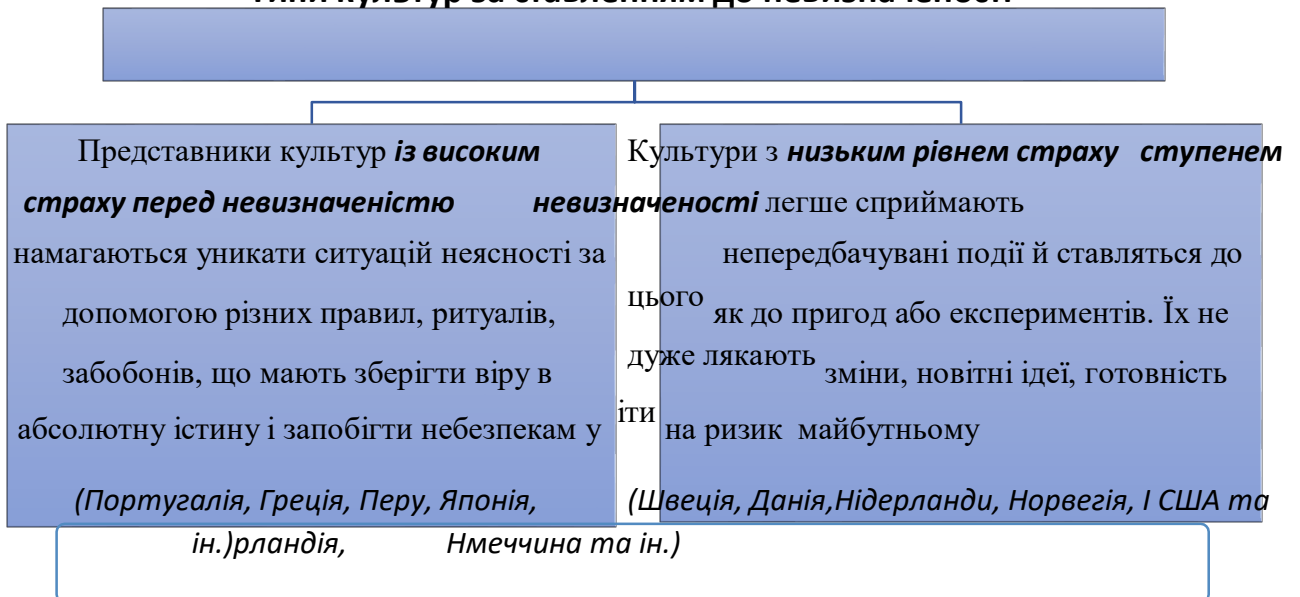
У суспільствах зі **значною дистанцією влади** існує переконання, що наділені владою люди якісно відрізняються від

маси **Типи культур за дистанцією влади**

Культурам із **незначною владною дистанцією** властива ідеологія рівності всіх людей, а владну та суспільну ієрархію у них розглядають як необхідні умовності

Типи культур за ставленням до невизначеності

Типи культур за гендерною ознакою

маскулінні

(Австрія, Велика Британія, Венесуела, Німеччина, Греція, Мексика, Японія та ін.)

фемінні

(Данія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Фінляндія, Швеція)

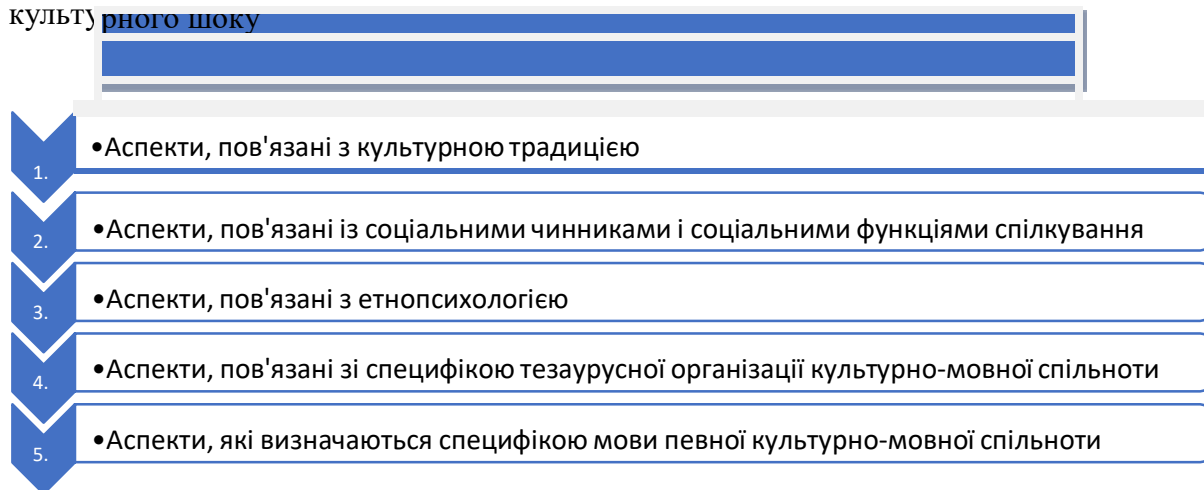
домінують такі якості: сила, цінують емоційні зв'язки, піклування про наполегливість, незалежність, членів суспільства; тут пропагують матеріальний успіх, відкритість соціальну рівність статей, співчуття невдахам, уникнення конфліктів

10

2. Поняття про міжкультурну комунікацію. Аспекти міжкультурної комунікації.

Міжкультурна комунікація - процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, послуговуються різними ідіостетичними мовами, відчувають лінгвокультурну "чужинність" свого партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або

культу рного шоку

АСПЕКТИ

МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

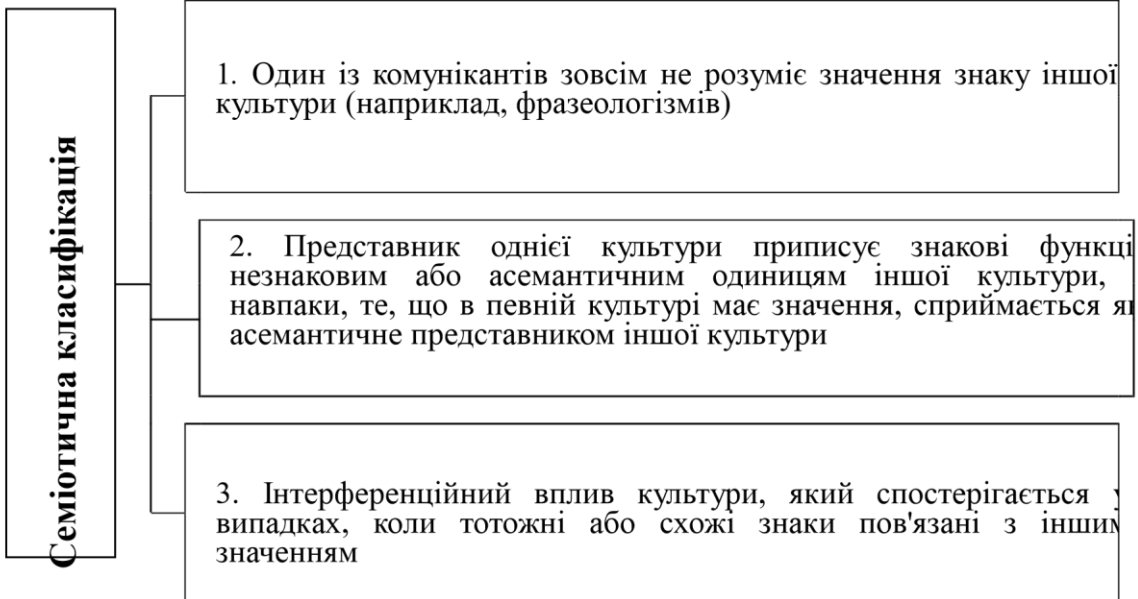
3. Перешкоди і бар'єри міжкультурної комунікації.

Учасники міжкультурної комунікації, які належать до різних лінгвокультурних спільнот, стикаються зі значною кількістю проблем у спілкуванні. Ці проблеми зумовлені національно-культурною детермінованістю особистостей, яка впливає на особливості декодування повідомлень, форму контактів, сприйняття контексту та інші складові процесу комунікації.

Класифікації невдач міжкультурної комунікації

Семіотична класифікація
(в її основу покладено найзагальніші принципи володіння / неволодіння мовою як знаковою системою)

Лінгвістична та лінгвокультурна класифікація
(ґрунтується на рівнях мовної системи та впливі лінгвокультурних чинників)

Лінгвістична та лінгвокультурна класифікація

•Технічні помилки, спричинені неправильним фонетичним або графічним оформленням мовлення

1.

•Системні помилки, зумовлені недостатнім володінням системою мовних значень різного рівня і способів їх вираження:

•а) інтонаційні, спричинені недостатнім розінтонаційною системою мови; умінням смислорозрізнаювальних можливостей

2.

•б) лексичні, спричинені недостатнім володінням системою лексичних значень) граматичні, зумовлені недостатнім володінням системою граматичних значень мови

•г) словотвірні, пов'язані з неточностями утворення нових слів або форм одного й того самого слова

•Дискурсивні помилки, спричинені неправильним використанням системи мови, що

3.

злінгвокумовленоульт неволодіннямурної спільноти, носіями мовою іншої якої к здійснюєтьсяультури системою спілк уквання:ультурних норм і цінностей тієї

•а) етикетні помилки;

•б) помилки у використанні стереотипів спілкування

4. •Енциклопедичні помилки, спричинені неволодінням тими фоновими знаннями, що є спільними для певної лінгвокультурної спільноти

5. •Ідеологічні помилки, зумовлені відмінностями у світоглядній орієнтації учасників Міжкультурної

комунікації

Питання для самоперевірки

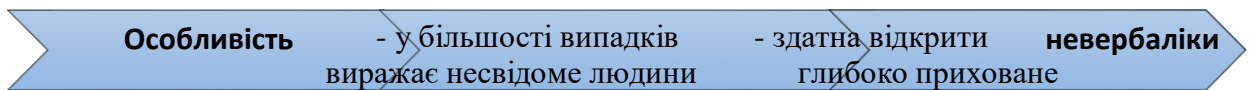
1. Роль впливу типу культури на процес комунікації.
2. Сутність міжкультурної комунікації.
3. Охарактеризуйте основні аспекти міжкультурної комунікації.
4. Найважливіші типи комунікативних невдач з точки зору семіотичної класифікації. 5. Лінгвістичні та лінгвокультурні помилки у міжкультурній комунікації.

Тема 2. Особливості невербальної комунікації.

1. Взаємозв'язок вербальних і невербальних засобів спілкування.
2. Паралінгвістика як наука.
3. Фонація. Кінесика.

Ключові поняття: невербальна комунікація, паралінгвістика, кінесика, проксеміка, жести, міміка, інтонація **1. Взаємозв'язок вербальних і невербальних засобів спілкування.**

Невербальна комунікація - система способів спілкування та обміну інформацією, які здійснюються без допомоги звичайної мови. 90% інформації передається / сприймається невербально

В певних ситуаціях невербальні засоби комунікації можуть бути основними (довгі паузи, мовчання)

Мовчання - це не нуль комунікації, а іноді більше ніж слова.
Співвідношення говоріння і мовчання становить 1 : 23

Галузь, яка вивчає мовчання, називають сайлентологією, силентикою, лінгвістикою мовчання, хезитацією

Засоби (види) невербальної комунікації:

- **фізіогноміка** (вираз обличчя, погляд тощо)

- **кінесика** (рухи тіла: жести, хода, поза та ін.)

- **такесика** (дотики, поцілунки, потискання рук)

- **артефакти** (одяг, прикраси)

- **проксеміка** (міжособистісна дистанція, простір спілкування)

- **паралінгвальні засоби** (інтонація, паузи, сила голосу та ін.)

ФУНКЦІ НЕВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ КОМУНІКАЦІЇ

1.

- наголошення на важливості мовного повідомлення посиленням голосу, відповідними жестами рукою та ін.

2.

- привернення уваги до себе як мовця

3.

- заміщення (субституція) мовного повідомлення

4.

- доповнення мовного повідомлення

2. Паралінгвістика як наука.

Паралінгвістика - розділ мовознавства, який вивчає звукові коди, що супроводжують вербальне спілкування (інтонація, кашель, паузи хезитації, темп мовлення тощо) і несуть певне смислове навантаження, а також усі немовні засоби спілкування (кінесика, проксеміка та ін.)

Як вважають деякі лінгвісти, паралінгвістика як наука про мову не співіснує із соціолінгвістикою, етнолінгвістикою і т. д. (як порівняно самостійними розділами мовознавства), а є, скоріше, частиною інтралінгвістики, оскільки вивчення функціонування мови містить у собі вивчення зв'язків внутрішніх засобів мови з факторами, що супроводжують мовне спілкування і беруть участь у передачі інформації.

Власне лінгвістика не може обійтися без пояснення тієї чи іншої структури висловлювання у випадках, коли ця структура зумовлена участю яких-небудь паралінгвістичних засобів, і оскільки паралінгвістика є чисто функціональною частиною комунікації, то, природно, вона і повинна входити у загальну сферу інтралінгвістики.

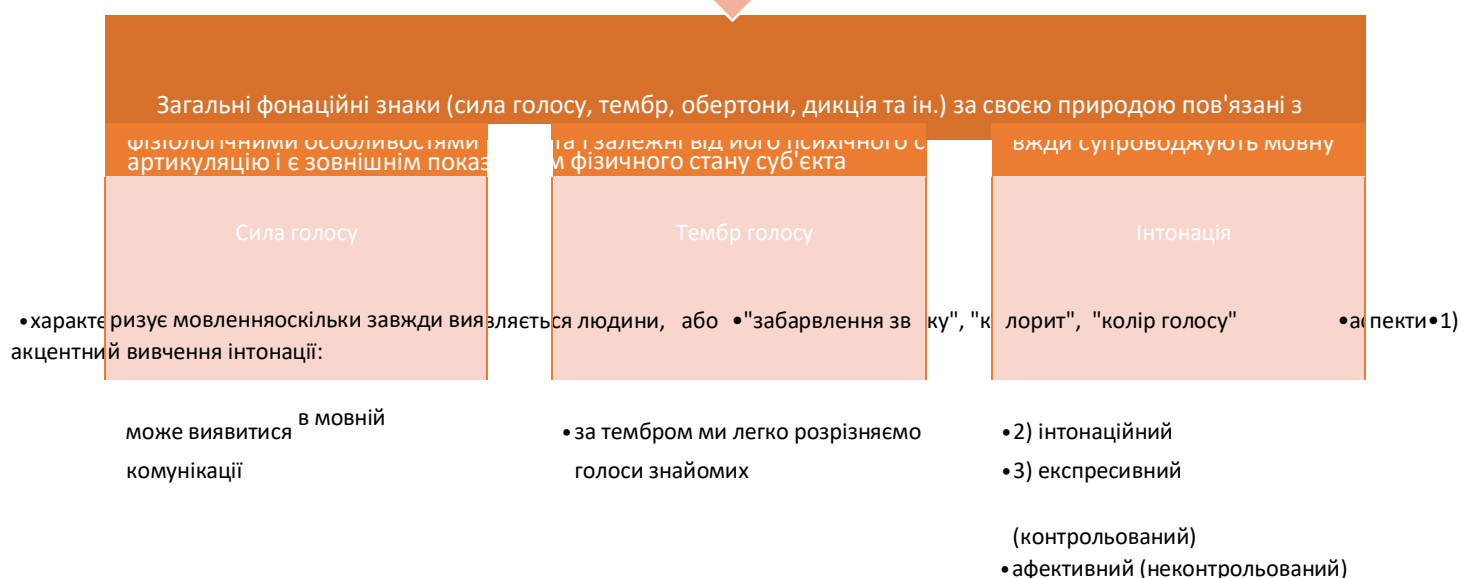
Таким чином, відбувається зіткнення двох систем: первинної – мовної і вторинної – паралінгвістичної як функціонально мовної. У зв'язку з цим завданням паралінгвістики є вивчення можливого згортання структури висловлювання в умовах реального спілкування й аналіз немовних елементів, які є опорою для експліцитного розгортання конкретного висловлювання при сприйнятті повідомлення

3. Фонація. Кінесика.

Термін "паралінгвальний" є вужчим за змістом ніж "паралінгвістичний" і вказує на такі комунікативні засоби (канали), які додатково продукує мовленнєвий апарат людини: різні характерні звуки, які не пов'язані зі словами і які найчастіше людина створює несвідомо на знак згоди чи незгоди, під час короткої паузи-роздуму, як спосіб вираження іронії, насмішки, презирства тощо, які за допомогою лише вербальних засобів передати неможливо.

Паралінгвальні засоби комунікації - допоміжні засоби спілкування, що охоплюють інтонацію, розподіл наголосу, паузи, темп і ритм мовлення, які формують комунікативно-прагматичний аспект дискурсу

Фонація як явище в цілому фізичне, пов'язана з усіма властивостями голосового апарату людини, виявляє тому ті ознаки, що властиві насамперед мовцю як фізичному індивіду

Кінесика (грец. kinetikos- той, що дає рух) - рухи, що сприймаються комунікантами за допомогою зору: жести, міміка, постова, зовнішність, почерк тощо.

Жести - складники невербальної комунікації, які полягають у значущих рухах окремих частин

тіла, насамперед голови, рук і пальців

Види жестів:

- **ритмічні жести** це сигнали, додаткові суперсегментні засоби для організації висловлювання

- **емоційні жести** виступають у ролі дублерів відповідних інтонаційних конструкцій, посилюють задану інтонацією експресивність

- **жестивнаки** - безпосередньо пов'язані із передачею інформації й мають план змісту (вказівні, образотворчі, жести-символи)

Вказівні жести	Образотворчі жести	Жести-символи
<ul style="list-style-type: none"> • виділяють якусь частину простору навколо мовця • в основі - рух руки, що визначає потрібний напрямок 	<ul style="list-style-type: none"> • завжди є реальний прототип, особливості якого намагається передати той, хто жестикулює • при зображенні часто вибирається найбільш виразний елемент дії 	<ul style="list-style-type: none"> • має абстрактний зміст, який традиційно приписується певному жесту і тому розуміється в межах одного колективу • деякі жести-символи не допускаються до вжитку етикетом

У різних культурах тисячоліттями зафіксовані прийнятні і неприйнятні для соціуму пози різних ситуаціях спілкування і для різних людей за віком, рангом, статтю

в

Поза людини корелює не тільки з її особистісними якостями (самовпевненістю, зухвалістю, психологією)

Залежно від загальноприйнятих різних культурних соціальних по-

різних норм

і контактної

представники керують вираженням емоцій на обличчі

Налічують понад 20000 різних виразів обличчя, серед яких виокремлюють **універсальні** (широка усмішка, зжаті губи) та **етносцифічні** (надування щік малайцями та знак задоволення)

Типологія і значущість міміки у невербальній комунікації знайшла відображення у т.зв. смайликах, що набули популярності в електронному спілкуванні

Мова очей - це особлива мова, яка є індикатором стану душі, довіри, інтересу, зміни настрою, регуляції найтонших емоцій та багатьох інших виявів людського Я.

Питання для самоперевірки

1. Співвідношення невербальної комунікації і мовного спілкування.
2. Основні функції невербальної комунікації.
3. Основні види невербальної комунікації.
4. Сутність паралінгвальних засобів комунікації.
5. Невербальний портрет українця у порівнянні з представниками інших національностей.

5

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовний модуль 1.

1. Завдяки чому зростає значення перекладу на сучасному етапі?
2. У чому полягає завдання наукової дисципліни "Вступ до перекладознавства"?
3. Хто з видатних майстрів слова висловлювався про переклад?
4. З якого часу переклад стає предметом наукового вивчення і визнається науковою дисципліною лінгвістики?
5. Які причини обумовили визнання перекладу як науки про нього?
6. Яка дискусія виникає на початку заснування перекладацької думки? 7. Чи опозиція "наука - мистецтво" є правильною стосовно перекладу?
8. Що досліджує та вивчає наука про переклад?
9. Які важливі функції виконує мова? Охарактеризуйте їх.
10. У чому полягає двоплановість мовної одиниці?
11. Як відтворюється матеріальна форма слова?
12. Як називається інформація, що репрезентується?
13. Чому мовний знак нагадує елемент умовного коду?
14. Чим відрізняється мова як засіб передачі інформації в контексті вираження від інших кодових систем?
15. Чим відрізняється мова як засіб передачі інформації в контексті змісту від інших кодових систем?
16. Побудуйте спрощену схему мовної комунікації.
17. Яка дискусія відбувалася в історії перекладацьких учень щодо перекладу?
18. Чи можуть переклади бути предметом дискусії?
19. На які ділянки чи напрямки розпадається вивчення перекладацької діяльності? Охарактеризуйте їх.

20. Що є предметом дослідження?
 21. Що лежить в основі перекладацької діяльності?
 22. Охарактеризуйте дедуктивні теоретичні побудови.
 23. Дані й методи яких суміжних наук використовуються при розгляданні факторів та аспектів перекладацької діяльності?
 24. Назвіть основний з додаткових методів дослідження.
 25. На чому базується порівняльний аналіз перекладів як метод перекладацького дослідження?
 26. Яку роль виконує метод порівняльного аналізу?
 27. Охарактеризувати дві тенденції передачі іншомовного тексту.
 28. Які переклади належать до першого типу передачі іншомовного тексту?
 29. До яких творів застосовувався другий тип перекладу?
 30. Хто першим у давнину висловився про свідомий підхід до перекладу?
 31. Хто в епоху Середньовіччя виніс вимогу свідомого підходу до перекладу?
 32. Розказати про боротьбу, яка виникла з приводу перекладу в епоху Відродження. Назвати її прогресивних представників.
 33. Хто був супротивником дослівного перекладу на рідну мову в епоху Відродження?
 34. Охарактеризуйте переклади часів класицизму.
 35. Яка роль німецького просвітителя Гердера в перекладацькій діяльності?
 36. Назвіть діячів романтичної школи. Поясніть, в чому виявлявся їх творчий метод.
 37. Яку наукову думку висловив про переклад німецький лінгвіст Вільгельм Гумбольдт?
 38. Наведіть висловлювання про переклад філолога-класика Моріца Гаупта.
 39. З якого часу бере свій початок руська перекладацька писемність?
 40. Що мало вплив на високий рівень руських перекладів давнього періоду?
 41. Охарактеризуйте перекладну літературу ХУІІІ ст.
 42. Розкажіть про ідейно-політичну боротьбу в російській літературі середини ХІХ ст. Назвіть перекладачів цього періоду. 43. Що сказав А.К.Толстой про перекладацьку діяльність?
- 16
44. Охарактеризуйте перекладацьку діяльність символістів. Назвіть одного з головних його представників.
 45. Який перекладацький принцип був провідним у кінці ХІХ - початку ХХ ст.
 46. Назвіть п'ять основних факторів, що характеризують розвиток перекладу в Західній Європі та в Росії.
 47. У чому полягає завдання перекладознавства?
 48. Як визначається цінність перекладу?
 49. Розкрийте поняття "еквівалентність".
 50. Якими факторами обумовлюється цінність перекладу?
 51. Як встановлюється еквівалентність під час так званого буквального перекладу?
 52. Як встановлюється еквівалентність під час так званого вільного перекладу?
 53. Розкрийте поняття "відповідності" перекладу.
 54. Коли використовується перекладацький прийом в описі процесу перекладу?
 55. Яку роль відіграє контекст при перекладі?
 56. Охарактеризуйте поняття "лінгвістичний контекст" і "ситуативний контекст".
 57. Скількома етапами розвивається процес перекладу?
 58. Охарактеризуйте перший етап розвитку процесу перекладу.
 59. Охарактеризуйте другий етап розвитку процесу перекладу.
 60. Охарактеризуйте загальну класифікацію перекладацьких відповідностей за ступенем регулярності їх використання при перекладі. 61. Розкрийте поняття "постійна відповідність".
 62. Розкрийте поняття "варіантна відповідність".
 63. Розкрийте поняття "оказіональна відповідність".
 64. У чому полягає цінність загальної класифікації перекладацьких відповідностей?

65. Охарактеризуйте типи перекладацьких прийомів. Скільки їх?
66. Які фактори впливають на процес перекладу?
67. На скільки груп поділяються ці фактори?
68. Які фактори, що впливають на процес перекладу, належать до першої групи?
69. Які фактори, що впливають на процес перекладу, належать до другої групи?
70. Які фактори, що впливають на процес перекладу, належать до третьої групи?
71. У чому полягає функціональна направленість тексту?
72. На які види поділяються тексти залежно від їх функціональної направленості?
73. Який переклад називаємо художнім?
74. Який переклад називаємо інформаційним?
75. Яка різниця між художніми та інформаційними перекладами?
76. Поясніть часові і просторові відношення між оригіналом і перекладом.
77. Поясніть жанрову відповідність в художній літературі та інформаційній.
78. Поясніть, чому необхідно враховувати жанрову приналежність оригіналу при перекладі.
79. Як впливають діалектні особливості на переклад?
80. Як впливають соціальні діалекти на переклад?
81. На які два види поділяється процес перекладу?
82. Охарактеризуйте усний переклад.
83. Охарактеризуйте писемний переклад.
84. Які є проміжні типи перекладу?
85. У чому різниця між усним і писемним перекладом?
86. Поясніть поняття "синхронний переклад", "послідовний переклад", "віддалений за часом переклад".
87. Чи залежить результат перекладу від близькості у поглядах та у творчій манері перекладача і автора оригіналу?
88. Які існують одиниці перекладу?
89. Скількома способами можна виділити одиниці перекладу?
90. Розкажіть про перший спосіб одиниць перекладу.
91. Розкажіть про другий спосіб виділення одиниць перекладу.
92. Розкажіть про третій спосіб виділення одиниць перекладу.

17

93. Розкажіть про четвертий спосіб виділення одиниць перекладу.
94. Скількома способами можна підходити до оцінки перекладу?
95. Що враховується при оцінці ступеня еквівалентності перекладу оригіналу? (І спосіб).
96. Поясніть поняття "одиниці неточності".
97. Як визначається ступінь складності завдань, які вирішує перекладач, перекладаючи текст, при другому підході до оцінки перекладу?
98. Назвіть типи текстових одиниць (слів), з яких складається текст-оригінал, охарактеризуйте їх.
99. Які фактори необхідно враховувати при перекладі текстових одиниць?
100. У чому виражається мовний фактор?
101. У чому виражається культурологічний фактор?
102. У чому виражається психологічний фактор?
103. Які прийоми застосовуються при перекладі текстових одиниць оригіналу?
104. У яких випадках застосовуються лексичні прийоми?
105. У яких випадках застосовуються граматичні прийоми?
106. У яких випадках застосовуються стилістичні прийоми?
107. Охарактеризуйте поняття "переклад".
108. Поясніть, які види перекладу вибираються залежно від комунікативного завдання?

109. Поясніть поняття "скорочений" переклад.
110. Якими способами виконується скорочений переклад?
111. У чому полягає вибіркового переклад?
112. У чому полягає функціональний переклад?
113. Поясніть поняття "повний переклад".
114. Якими способами здійснюється повний переклад?
115. У чому полягає буквального переклад?
116. У чому полягає семантичний переклад?
117. У чому полягає комунікативний переклад?
118. Які переклади вважаються специфічним варіантом комунікативного перекладу?

Змістовий модуль 2.

1. У чому полягає зіставлення мови оригіналу і перекладу?
 2. Що є головним при перекладацькому зіставленні мов?
 3. У чому полягає завдання аналізу мови оригіналу?
 4. Що є об'єктом зіставлення мов?
 5. Що відображає перекладацьке зіставлення мов?
 6. Визначте результат порівняльного аналізу текстів оригіналу і перекладу.
 7. Чим відрізняється опис мови на базі перекладацького дослідження взагалі від самостійного опису її системи?
 8. Розкрийте поняття "безеквівалентна лексика".
 9. У чому виявляється специфіка перекладацького дослідження?
 10. У чому полягає кінцева мета зіставлення текстів оригіналу і перекладу?
 11. Чи можна при порівнянні чи зіставленні мовних систем використовувати одиниці різних рівнів?
 12. Коли використовуються міжрівневі перекладацькі відповідності?
 13. Які розділи включає порівняльний перекладацький опис мови оригіналу?
 14. На які рівні вираження граматичних значень розподіляється опис граматичних категорій мови оригіналу при перекладі?
 15. Охарактеризуйте кожен з рівнів.
 16. Що розглядається у III розділі?
 17. В який час стався корінний злам у розвитку поглядів на переклад?
 18. Що являє собою брошура "Принципи художнього перекладу", випущена видавництвом "Всемирная литература"? 19. Яку роль щодо перекладу зіграло видавництво "Всемирная литература"?
- 18
20. Чи суперечить існування різних перекладів одного й того ж твору ідеї перекладності?
 21. Розкрийте сутність поняття "перекладність".
 22. Від яких факторів залежить перекладність тексту? Назвіть такі фактори.
 23. Яку роль у концепції перекладності відіграють фонові знання?
 24. Чи залежить перекладність від характеру і обсягу фонових знань?
 25. Яка роль контексту щодо перекладності?
 26. Хто із західноєвропейських учених сформулював тезу про взаємоопосередкованість перекладознавства та літературознавчої компаративістики?
 26. В якій праці Г.Гадамер розкриває сутність перекладу як процесу, що увиразнює онтологічні основи людського буття?
 27. Як зрозуміти фразу Г.Гадамера, що "перекладач - це інтерпретатор"?
 28. Про ще говорив Г.Гадамер у статті "Читання і перекладання"?
 29. Як учений розуміє поетичну співпрацю перекладача і автора оригінального твору?
 30. Що говорив письменник-академік М.Рильський про переклад?

31. Чи осмислюється проблема співтворчості перекладача з автором оригінального твору теоретично та розв'язується практично?
32. Яка головна думка статті Г.Гадамера "Межі мови"?
33. Що говорив німецький учений про інтерпретаційну мовну компетенцію у статті "Батьківщина і мова"?
34. Яку роль відіграє мовна компетенція для перекладача?
35. Як розуміє компаративістичний підхід до осмислення художніх перекладів М.Новикова?
36. Назвіть єдиний вимір лексико-семантичних полів у контрастивній лінгвістиці.
37. Охарактеризуйте особливості семантичних сполук у контрастивній лінгвістиці.
38. Чим відзначаються лексико-семантичні поля на езотеричному та екзотеричному рівнях?
39. Охарактеризуйте лексичентричну та текстоцентричну семантику.
40. Які підходи контрастивного дослідження виділяються у межах лексичентричної семантики?
41. Охарактеризуйте семасіологічний та ономасіологічний підходи контрастивного дослідження.
42. Як слід аналізувати співвідносні лексеми у системах двох мов?
43. Чи впливає на структуру перекладної парадигми певної сенсорної одиниці відсутність симетрії між двома співвідносними сенсорними семантемами?
44. На чому базується парадигматичний підхід до зіставлення лексики двох мов?
45. Що дає синтагматичне зіставлення лексичних одиниць на основі парадигматичного аналізу?
46. У чому полягає значення контрастивного дослідження перекладів сучасної поезії?
47. Коли має місце гіперсемантизація?
48. Що ілюструє контрастивне дослідження лексичної семантики у структурі оригіналу і перекладу поетичного твору?
49. Визначте позитивну роль контрастивного дослідження семантики співвідносних різномовних одиниць у тексті оригіналу і перекладу.
50. Що являє собою прийом диференціації? Наведіть приклади.
51. Що являє собою прийом генералізації? Наведіть приклади.
52. Що являє собою прийом конкретизації? Наведіть приклади.
53. Охарактеризуйте формально-логічну категорію перехрещення.
54. Дайте характеристику прийому смислового розвитку.
55. Чи можливий анатомічний переклад без зміни типу конструкцій? Якщо так, то в якому випадку?
56. Для чого слугує прийом цілісного перетворення ?
57. Перекладацька компенсація та її види.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Методичні рекомендації щодо виконання контрольних заходів:

1. Підготуйтеся за конспектами лекцій та рекомендованими джерелами до висвітлення питань, склавши відповідні тези за кожним питанням як доповнення лекційного матеріалу.
2. Робота із першоджерелами повинна носити ознайомчий характер, отже записи мають бути представлені у вигляді лаконічних тез.
3. Схеми і таблиці повинні відобразити суть проблеми, а не форми її вирішення.

4. Під час виконання самостійних завдань користуйтеся сучасними джерелами, що стосуються актуальних напрямів лінгвістики.
5. Відповідь на кожне запитання повинна містити аналіз поставленої проблеми в контексті сучасних теорій лінгвістичної типології. Відповідь має бути по суті, чіткою та лаконічною.
6. Відповіді на запитання обов'язково супроводжуйте прикладами та лінгвістичними ілюстраціями, за бажанням – схемами, таблицями, презентаціями, доповідями в електронному вигляді.
7. Доповідь повинна розкривати ключові аспекти проблеми, мати чітку структуру, за обсягом не повинна перебільшувати 8 сторінок тексту.
8. Характеризуючи типи монологів та діалогів, обов'язково супроводжуйте відповіді прикладами (фактичний діалог – приклад, конфліктний діалог – приклад тощо).

Контрольна робота.

Вправа 1. Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.) виписіть у робочий зошит тлумачення слів *спілкування, комунікація, мовлення, мовець, адресант, адресат*.

Вправа 2. Заповніть таблицю «Типи і види спілкування»

Критерії визначення	Типології спілкування
За участю / неучастю мовного коду	
За формою реалізації засобів мовного коду	
За темою спілкування	
За метою спілкування	
За ступенем контрольованості	
За мірою офіційності	
За кількістю співрозмовників	
За соціальними чинниками	
За формою спілкування	
За свободою вибору партнера	
За тривалістю	

Вправа 3.

Проаналізуйте наведені діалоги. Визначте, в якому випадку комунікативний акт не досягає мети. Визначте комунікативні позиції співрозмовників та причини комунікативних невдач. Чи можна вважати обидві стратегії провальними? Якщо так, то за яких умов? Запропонуйте свій варіант вирішення проблеми.

1) Екскурсовод – метрдотелю:

- Чому столи до цього часу не накриті? Туристи ж чекають, ви розумієте?
- Будете кричати, накриємо в останню чергу!

2) Екскурсовод – метрдотелю:

- Іване Івановичу, група скандальна, а столи ще не накриті! Уся надія на вас!
- Добре, я віддам розпорядження.

7. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

При оцінюванні знань здобувачів вищої освіти ураховується загальна грамотність, логічність

і чіткість відповіді.

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі теоретичні питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	4
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1-3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	1

Оцінка "добре" виставляється здобувачеві вищої освіти, який повністю виконав програму курсу і показав відповідний рівень знань матеріалу курсу. На оцінку "добре" заслуговує здобувач, який продемонстрував добрі знання матеріалу курсу.

Оцінка "задовільно" виставляється здобувачеві вищої освіти, який виконав програму курсу не повністю, тобто не всі завдання, передбачені курсом. На оцінку "задовільно" заслуговує здобувач вищої освіти, який має задовільний рівень мовної підготовки, який показав достатні навички реферування.

Оцінка "незадовільно" виставляється здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму курсу, тобто не виконав завдання курсу і не продемонстрував певних знань матеріалу курсу, а також, вмінь та навичок, передбачених програмою курсу.

21

8. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО_КОНСУЛЬТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Підготовка реферата

Навчання реферуванню (рідною і іноземною мовами) спрямоване на вироблення навичок і вмінь оформлення отримуваної інформації. Реферування використовується також як прийом контролю за розумінням тексту. Кінцеві навички і вміння мають надавати студенту можливість складати іноземною мовою реферати до наукових статей, доповідей, матеріалів дослідження тощо.

Відповідно до робочої програми, цілями підготовки реферату є:

- поглиблення і розширення теоретичних знань студентів з окремих дисциплін циклу професійної підготовки завдяки пошуку й аналізу англomовної наукової літератури та джерел у мережі Інтернет;
- удосконалення умінь читання фахової літератури;
- формування навичок самостійної роботи з англomовною навчальною та науковою літературою;
- реалізація міждисциплінарних зв'язків;
- удосконалення умінь структурувати, логічно викладати та аналізувати текст; – стимулювання професійної мотивації студентів тощо.

Під рефератом мається на увазі короткий виклад у письмовій чи усній формі основного змісту наукової праці, що вивчалася студентом, а також висловлення власних міркувань автора щодо цієї проблеми. Якщо реферат таких ознак не має, то він є лише конспектом опрацьованих публікацій. У процесі роботи над рефератом студент має продемонструвати вміння аналізувати використану літературу, розкривати своє ставлення до прочитаного, робити обґрунтовані висновки на основі

опрацьованої інформації. У рефераті виклад інформації здійснюється чітко, стисло, без ліричних відступів.

Загальні вимоги до оформлення рефератів

Реферат друкують за допомогою комп'ютерного принтера на одному боці білого паперу формату А4 (210*297мм). Міжрядковий інтервал – 1,5, кегль 14, гарнітура Times New Roman; поля: ліворуч – 3 см, угорі, внизу, праворуч – 2 см; абзац – п'ять знаків; сторінки статті мають бути пронумеровані; не використовувати переносів; дробові числа подавати через кому (напр. 0,105), а не через крапку; формули створюють за допомогою Microsoft Equation; таблиці, рисунки, малюнки повинні мати нумерацію і назву; ілюстративний матеріал подавати в тексті, підписи набирати курсивом; рисунок, виконаний засобами MS Word, згрупувати як один об'єкт. Нумерація сторінок починається з другого аркушу, номер проставляється посередині верхнього поля. Загальний обсяг реферату – 12-15 сторінок, обсяг статті англійською мовою – 5 тисяч друкованих знаків без пробілів (кількість друкованих знаків у тексті можна дізнатися, попередньо виділивши весь текст статті, через команди: Сервіс→Статистика→Знаків (без пробілів)); обсяг реферату англійською мовою – 0,5-1 сторінка.

Реферат повинен мати таку структуру, відповідно до якої і складається його зміст:

1. Титульний аркуш
2. Зміст
3. Стаття англійською мовою
4. Переклад статті українською мовою
5. Реферат англійською мовою
6. Реферат українською мовою
7. Словник термінів (англо-український)
8. Список використаних джерел

Кожен структурний елемент реферату починається з нової сторінки, у тексті обов'язково подаються назви структурних елементів. Відстань між заголовками та текстом має дорівнювати 1 інтервалу.

Стаття англійською мовою має бути обрана зі списку тем для рефератів та відповідати їх структурі. Джерелом статті слугує матеріал, запропонований викладачем або підібраний самостійно.

Переклад статті українською мовою повинен бути максимально наближеним до тексту оригіналу, відредагованим на наявність друкарських помилок та звучати зв'язно. При перекладі не рекомендується використання електронних перекладачів.

Реферат англійською мовою – це стислий виклад змісту першоджерела, що будується на мові оригіналу, та який також повинен містити власне ставлення до теми, яка була висвітлена у статті.

2. Презентація

Презентація є інформаційним продуктом, призначеним для подання будь-якого об'єкта (у нашому випадку – програмної теми) в максимально простій та зручній для сприйняття формі. Можливості презентації дозволяють одночасно використовувати цілий ряд засобів інформаційного впливу – тексти, графіку, анімацію, звук, відео. Така комплексна організація інформаційного середовища дає значний вигравш в якості ділового спілкування, як наслідок, навчання створення презентації є важливою складовою навчального процесу.

Роль індивідуальної роботи значно зростає із запровадженням кредитно-модульної системи навчання і є однією з форм організації навчальної діяльності студентів-економістів. Вона передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. В основі індивідуальної роботи студентів лежать дослідницький та проектний підходи, що формують у студентів навички роботи з матеріалом, розвивають аналітичне та критичне мислення, формують вміння працювати в колективі, брати на себе відповідальність за роботу, тощо. Презентація є інформаційним продуктом, призначеним для подання будь-якого об'єкта (у нашому випадку – програмної теми) в максимально простій та зручній для сприйняття формі. Можливості презентації дозволяють одночасно використовувати цілий ряд засобів інформаційного впливу – тексти, графіку, анімацію, звук, відео. Така комплексна організація інформаційного середовища дає значний вигравш в якості ділового спілкування, як наслідок, навчання створення презентації є важливою складовою навчального процесу на заочному відділенні. Студентам пропонується створити слайдові презентацію обсягом від 10 до 12 слайдів. Перший слайд повинен містити тему презентації, ПІБ студента(ів), групу, факультет, місто і рік. Зразок оформлення титульного слайду знаходиться у пам'ятці по створенню презентацій для студентів заочної форми навчання всіх факультетів. На другому слайді повинен бути план презентації. Для розкриття кожного з пунктів плану має відводитися не менше одного слайду. Кінцевий слайд повинен містити перелік використаних у презентації джерел. Підготовка презентації складається з кількох етапів:

1. Обрання теми
2. Складання плану.
3. Розроблення проекту (сценарію).
4. Пошук, збирання і підготовка матеріалів.
5. Створення презентації.
6. Апробація презентації та внесення коректив.

Викладач повинен запропонувати студентам теми для підготовки презентацій. Кожен студент повинен обрати собі тему під час аудиторних практичних занять на установчій сесії. Кожен студент має бути забезпечений матеріалами для підготовки презентації (основним текстом або статтею і переліком додаткових джерел, у тому числі додатковими матеріалами з правилами розроблення і представлення презентацій).

Складання плану презентації і обрання сценарію її розроблення напряму залежить від її теми та виду. Тексти для створення презентацій викладач повинен обрати таким чином, щоб вони не тільки відповідали вказаній у РНП темі, але й відображали результати проведених досліджень, адже саме такі презентації необхідно робити для представлення результатів курсових або дипломних робіт студентів. Презентація повинна мати чітку структуру. Доцільно дотримуватися такої послідовності: 1) актуальність проблеми та її значення; 2) відомі шляхи вирішення проблеми, їх порівняльний аналіз і критика; 3) формулювання мети дослідження; 4) опис проведеного дослідження: методика, експеримент, похибки тощо; 5) аналіз отриманих результатів; 6) висновки та рекомендації щодо використання результатів.

3. Доповідь

Доповідь — один із видів монологічного мовлення: публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, засноване на залученні документальних даних. Вміст доповіді — це представлена інформація, що відображає суть питання або дослідження щодо даної ситуації.

Мета доповіді — інформування кого-небудь про що-небудь. Тим не менше, доповіді можуть включати в себе такі елементи як рекомендації, пропозиції або інші мотиваційні пропозиції. Доповідь часто має структуру наукового дослідження: вступ, методи, результати та обговорення. Розрізняють такі види доповідей:

1. Звітні (узагальнення стану справ, ходу роботи за певний час);
2. Поточні (інформація про хід роботи);
3. На теми наукових досліджень.

Наукова доповідь - це публічно виголошене повідомлення, розгорнутий виклад певної наукової проблеми (теми, питання), одна із форм оприлюднення результатів наукової роботи, можливості за короткий проміжок часу «увійти» в наукове товариство за умови яскравого виступу. Порівняно з науковою публікацією публічна доповідь має свої особливості. Є два методи написання доповіді.

1. Дослідник готує спочатку тези свого виступу і на основі їх пише доповідь на семінар чи конференцію, редагує і готує до опублікування у науковому збірнику, як доповідь чи статтю.
2. Дослідник пише доповідь, а потім у скороченому вигляді знайомить з нею аудиторію. Назва доповіді повинна відповідати її змісту й бути стислою, не перевищувати 5-7 слів. Метою доповіді може бути інформування щодо проведення дослідної роботи, повідомлення висновків дослідження, ознайомлення з розробленими методиками, технологіями тощо. Також можливо акцентувати увагу слухачів на одному з найбільш суттєвих аспектів теми.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю.В. Косенко. – Суми: Сумський державний університет, 2011. – 187 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підруч. / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 344 с.
3. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / О. В. Яшенкова. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 312 с.
4. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. / О. О. Селіванова. – Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2018. – 350 с.

Допоміжна

1. Дегтярєва К. В. Основи теорії мовної комунікації : навч.-метод. посіб. / К. В. Дегтярєва. – Полтава, 2012. – 70 с.
2. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення [Текст] : навч. посіб. / К. Я. Климова. – 2-е вид., випр. і допов. – К. : Ліра, 2007. – 240 с.
3. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології: Навчальний посібник / Ф. С. Бацевич. – К., 2006. – 247 с.
4. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. – 2-ге вид., доп. / Г. Г. Почепцов – К., 1999. – 307 с.
5. Дегтярєва К. В. Основи теорії мовної комунікації : навч.-метод. посіб./ К. В. Дегтярєва. – Полтава, 2012. – 70 с.
6. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення [Текст]: навч. посіб./ К. Я. Климова. – 2-е вид., випр. і допов. – К. : Ліра, 2007. – 240 с.
7. Єфімов Л.П. Стилїстика англ. мови і дискурсивний аналіз . Practical Stylistics of English / Л.П.Єфімов, О.А. Ясинецька. - Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. - 240 с.
8. Kukharenko V.A. A Book of Practice in Stylistics / V.A. Kukharenko.-Vinnytsia: Nova Knyga, 2003.- 160p.
9. Yemets O.V. English Stylistics: Interpretation and Translation Aspects / O.V. Yemets.- Хмельницький: ХНУ, 2014.- 70 с.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал з української мови [Електронний ресурс] .– Режим доступу

:www.mova.info .

2. Український правопис [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.pravopys.net.
3. Словники он-лайн [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.rozum.org.ua . 5.
4. Словники України [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.
- 5.Електронні версії словників термінографічної серії «СловоСвіт» tc.terminology.lp.edu.ua/ZIP/Terminohrafichna_serija_Slowo...
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slovnyk.net>.

Міжнародні видання

1. Bowra С.М. Landmarks in Greek Literature. London, 2015.
2. Cambridge History of Classical Literature. V. 1-2. Cambridge, 2016.
3. Cambridge History of Literary Criticism. V.1: Classical Criticism. Ed. G. Kennedy. Cambridge, 2014
4. A Companion to Hellenistic Literature. Ed. J. Clauss, M. Cujpers. Malden–Oxford, 2016.
5. Conte G. B. Latin Literature. Baltimore and London, 2014.
6. Fantham E. Roman Literary Culture. Baltimore and London, 2016.
7. Paulys Real-Encyclopädie der klassischen Altertumswissenschaft. Neue Bearbeitung bei G. Wissowa hrsg. von W. Kroll. Stuttgart, 20144.
8. Pfeiffer R. History of Classical Scholarship. Oxford, 2018.
9. The Oxford Classical Dictionary. Oxford, 2018
10. Webster T.B. L. Hellenistic Poetry and Art. New York, 2014

